

Τέχνες & γράμματα
BIBΛΙΟ

Η άνοιξη της κλασικής λογοτεχνίας

Με δύο αριστουργηματικά έργα του Μαρκ Τουέν και του Μαξίμ Γκόρκι εγκαινιάζεται η νέα σειρά Sub Rosa των εκδόσεων Πατάκη

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΙ
Οι Αρταμάνοφ
μτφρ.: Άρης Αλεξάνδρου
επιμτρ.: Γιώργος Τσακνιάς
σειρά: Sub Rosa
εκδ. Πατάκης, σελ. 528

ΜΑΡΚ ΤΟΥΕΪΝ
Ο Αμερικανός κόμης
μτφρ.: Μαργαρίτα Ζαχαριάδου
επιμτρ.: Ελένη Κεχαγιόγλου
σειρά: Sub Rosa
εκδ. Πατάκης, σελ. 336

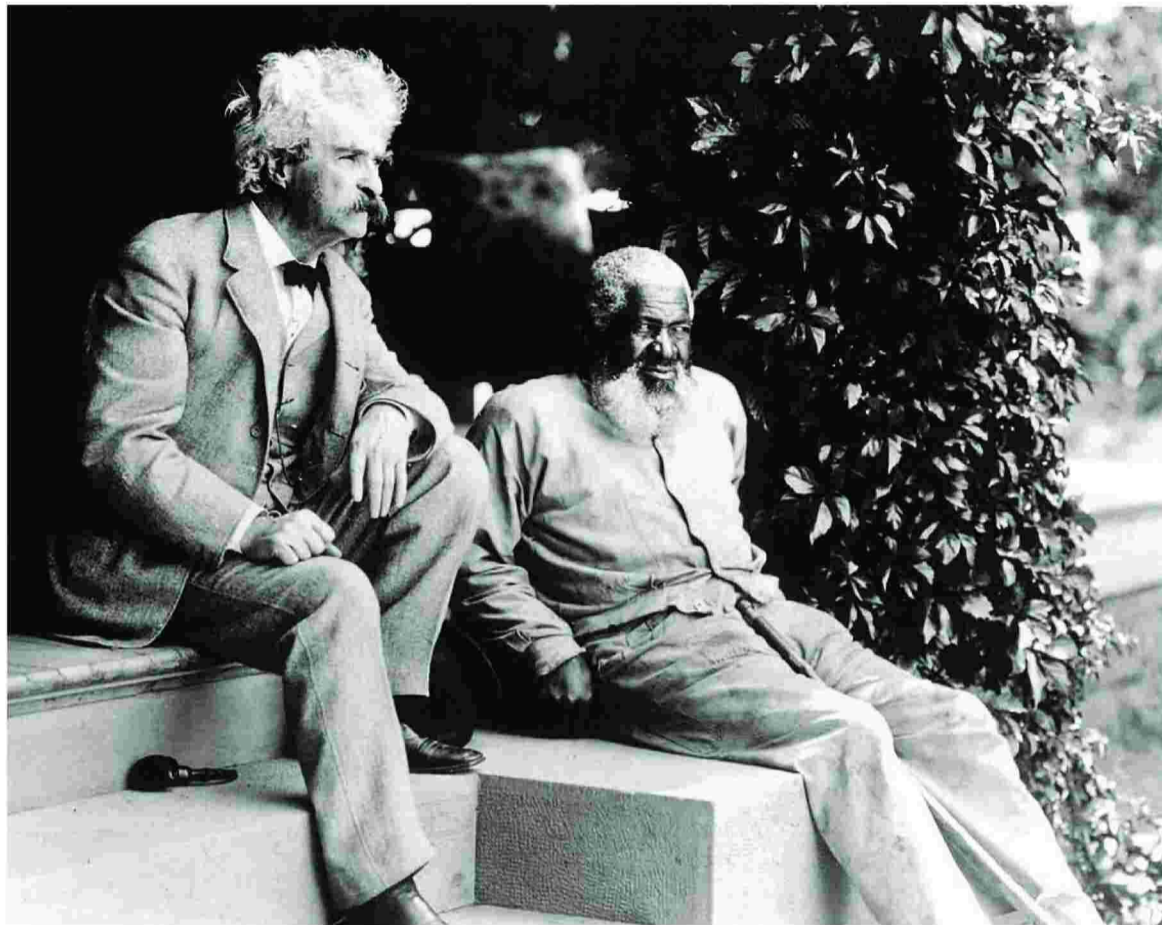
της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Η νέα σειρά κλασικής λογοτεχνίας Sub Rosa των εκδόσεων Πατάκη θα περιλαμβάνει αμετάφραστα ή πλέον εξαντλημένα στα ελληνικά σημαντικά έργα σπουδαίων συγγραφέων του 19ου και 20ού αιώνα. Ξεκινά με τα μυθιστορήματα «Οι Αρταμάνοφ» του Ρώσου Μαξίμ Γκόρκι (1868-1936) και «Ο Αμερικανός κόμης» του Αμερικανού Μαρκ Τουέιν (1835-1910).

Μια κοινή ιδεολογική γραμμή συνδέει τον ρωσικό καταγωγής από μητέρα συγγραφέα Άρη Αλεξάνδρου (1922-1978), μεταφραστή του μυθιστορητή «Οι Αρταμάνοφ», με τον μαρξιστή Γκόρκι. Μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917, ο Γκόρκι άσκησε σκληρή κριτική για τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα του καθεστώτος Λένιν (ήταν προσωπικός φίλος του από το 1902), όπως επίσης και των μπολσεβίκων (το σπίτι του λειτουργούσε ως άτυπο γραφείο τους κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο).

Κατόπιν, ο Γκόρκι δικάστηκε ιδεολογικά με τη βαναυσότητα των μεθόδων του Στάλιν προς τους αντιφρονούντες. Η συνολική στάση του Άρη Αλεξάνδρου απέναντι στον κομμουνισμό κατέληξε ταυτόσημη με εκείνη του Γκόρκι: αρνήθηκε την καθυπόταξη της ατομικότητας του στις κομματικές γραμμές. Στην εξορία (Μακρόνησος, Άγιος Ευστράτιος, 1949-1951, και αλλού), ως διανοούμενος της οργανωμένης Αριστεράς, δεν αποδέχθηκε το δόγμα Ζντάνοφ του σοσιαλιστικού ρεαλισμού που περιόρισε τη λογοτεχνική γραφή.

Στους «Αρταμάνοφ», ο Μαξίμ Γκόρκι περιγράφει τους πρωταγωνιστές μιας οικογένειας να συνειδητοποιούν, σταθερά και σε βάθος χρόνου τον αυτοεγκλωβισμό τους,

Ο Μαρκ Τουέιν (αριστερά), κατά κόσμον Σάμουελ Λόνγκκον Κλέμενς, με τον φίλο του Τζον Λιούις, το 1903.

Ο Γκόρκι άσκησε σκληρή κριτική στο καθεστώς Λένιν, όμως κατόπιν δικάστηκε ιδεολογικά με τη βαναυσότητα των μεθόδων του Στάλιν προς τους αντιφρονούντες.

είτε σε προσωπικό επίπεδο είτε σε σχέση με την πίεση του πολιτικού κενού που δημιουργεί γύρω τους η διαρκώς ανερχόμενη αστική τάξη της εκσυγχρονιζόμενης ρώσικης αυτοκρατορίας, οδηγώντας τελικά στην κατάληψη της εξουσίας από τους μπολσεβίκους. Η ένταση της πεισματικής και σκληροτράχηλης προσωπικότητας του πατριάρχη της οικογένειας Ηλία γίνεται αμέσως αισθητή. Ως άρτι απελευθερωθείς δουλοπάροικος της αγροτικής μεταρρύθμισης του τσάρου Αλέξανδρου Β΄ (1861), επιβάλλεται στον παθητικό ιστό των ανθρώπων μιας κωμόπολης και ιδρύει μια «φάμπρικα» επεξεργασίας λιναριού με αρχικό κεφάλαιο τα χρήματα που του έδωσε ο πρώην αφέντης του. Τα παιδιά του Πέτρος, Νικίτας και ο νόθος γιος της αδελφής του, Αλεξέι, ακολουθούν ανάλογα με τον χαρακτήρα τους

διαφορετικές διαδρομές ζωής. Το ανικανοποίητο και αδύναμο μέρος του εαυτού τους κυριαρχεί τις πράξεις τους.

Μη βρίσκοντας πνευματική διέξοδο ή λύτρωση στον έρωτα, ο ευαίσθητος, δύσμορφος Νικίτας θα βγει από το κάδρο της δράσης γρήγορα ως αναχωρητής μοναχός. Ο Πέτρος θα ηγηθεί της επείγουσας, με παντοτινό απωθημένο της ψυχής του την ελευθερία της απέραντης στέπας, όπου θα προτιμούσε να εργαζόταν ακόμα κι ως δουλοπάροικος. Η σύζυγός του τρέφει έναν ρομαντισμό για τη σχέση τους, κατευνώντας την απέχθεια που νιώθει για την ίδια της τη μητέρα, κί-

Οι Αρταμάνοφ είναι οι καταπιεζόμενοι που μεταπηδούν στην τάξη των καταπιεστών. Ο αγαθός «θυρωρός» Τύχων καταγράφει τα πάθη και την ξεροκεφαλιά τους.

Οι Αρταμάνοφ είναι οι καταπιεζόμενοι που μεταπηδούν στην τάξη των καταπιεστών. Η μοίρα τους αντικατοπτρίζεται στα μάτια του αγαθού «θυρωρού» τους Τύχωνα, ο οποίος ως ιδιότυπος, σιωπηλός μάρτυρας καταγράφει τα πάθη και την ξεροκεφαλιά στα έργα και τις ημέρες των αφεντικών του. Τα εγγόνια που θα συνεχίσουν τη δουλειά της φάμπρικας καταπνίγονται στην παρακμή μέσα από μια τροπή γεγονότων, όπου στροβιλίζονται μεθυσμένες εμπροσπονηγύρες, υποκθόνιοι χαφιεδισμοί, κυδαίες ερωτικές περιπτώσεις επί χρήμασι ανάμεσα σε εργάτριες και αφεντικά, καταλήγοντας στο «τετέλεστα» της επερχόμενης επανάστασης του 1917.

Στον «Αμερικανό κόμη» του Μαρκ Τουέιν, ο νεαρός λόρδος Μπάρκλεϊ, γιος του κόμη του Ρόσμωρ, θέλει να αποτάξει τον τίτλο του, θεωρώντας ότι η αριστοκρατική του ταυτότητα τον στιγματίζει ως παθητικό και άεργο ευγενή. Με έντονη την επιθυμία να αλλάξει τη μοίρα του, ταξιδεύει από την Αγγλία στην Αμερική. Κατά διαβολική σύμπτωση, θα βρεθεί μπροστά σ' αυτό που αναζητεί: την οικογένεια του αλλόκοτου εφευρέτη Μάλμπερι Σέλερς, ο οποίος διεκδικεί την κομψότητα του Ρόσμωρ ως μακρινός απόγονός του.

Η νέα σειρά των εκδόσεων Πατάκη θα περιλαμβάνει αμετάφραστα ή πλέον εξαντλημένα στα ελληνικά σημαντικά έργα σπουδαίων συγγραφέων του 19ου και του 20ού αιώνα.

Οι Αρταμάνοφ είναι οι καταπιεζόμενοι που μεταπηδούν στην τάξη των καταπιεστών. Η μοίρα τους αντικατοπτρίζεται στα μάτια του αγαθού «θυρωρού» τους Τύχωνα, ο οποίος ως ιδιότυπος, σιωπηλός μάρτυρας καταγράφει τα πάθη και την ξεροκεφαλιά στα έργα και τις ημέρες των αφεντικών του. Τα εγγόνια που θα συνεχίσουν τη δουλειά της φάμπρικας καταπνίγονται στην παρακμή μέσα από μια τροπή γεγονότων, όπου στροβιλίζονται μεθυσμένες εμπροσπονηγύρες, υποκθόνιοι χαφιεδισμοί, κυδαίες ερωτικές περιπτώσεις επί χρήμασι ανάμεσα σε εργάτριες και αφεντικά, καταλήγοντας στο «τετέλεστα» της επερχόμενης επανάστασης του 1917.

Οι Αρταμάνοφ είναι οι καταπιεζόμενοι που μεταπηδούν στην τάξη των καταπιεστών. Η μοίρα τους αντικατοπτρίζεται στα μάτια του αγαθού «θυρωρού» τους Τύχωνα, ο οποίος ως ιδιότυπος, σιωπηλός μάρτυρας καταγράφει τα πάθη και την ξεροκεφαλιά στα έργα και τις ημέρες των αφεντικών του. Τα εγγόνια που θα συνεχίσουν τη δουλειά της φάμπρικας καταπνίγονται στην παρακμή μέσα από μια τροπή γεγονότων, όπου στροβιλίζονται μεθυσμένες εμπροσπονηγύρες, υποκθόνιοι χαφιεδισμοί, κυδαίες ερωτικές περιπτώσεις επί χρήμασι ανάμεσα σε εργάτριες και αφεντικά, καταλήγοντας στο «τετέλεστα» της επερχόμενης επανάστασης του 1917.

Ο επίμονος εφευρέτης και η ανάσταση νεκρών

Ο Σέλερς πιστεύει ότι έχει σχεδόν τελειοποιήσει τη μέθοδο «συμπύκνωσης πνευμάτων» με την οποία μπορεί ν' ανασταίνει νεκρούς, χιλιάδες πνεύματα, τα οποία καθοδηγούμενα θα μπορούσαν να λύσουν πάμπολλα κοινωνικοπολιτικά προβλήματα. Θα μπορούσαν να απαρτίζουν το Κοινοβούλιο ή την Αστυνομία χωρίς να απαιτούν πληρωμή για τη διαβίωσή τους.

Ο πνευματώδης Μαρκ Τουέιν μετριά ειρωνικά συνδέοντας αυτοβιογραφικά τον εαυτό του με τον ήρωα και alter ego του εφευρέτη Σέλερς.

Ο Μάλμπερι Σέλερς έχει εμμονή να πιάσει την καλή από τις πατέντες των εφευρέσεών του. Ένα από τα οράματά του είναι να αγοράσει από τον τσάρο τη Σιβηρία, ώστε να εγκαθιδρύσει στους εξόριστους την τέλεια δημοκρατία. Εκεί επιθυμεί να αποκαταστήσει το άξιο ανθρώπινο δυναμικό που διέπεται από ηρωισμό, αλτρουισμό και αφοσίωση σε υψηλά ιδανικά όπως η λατρεία της ελευθερίας.

Η κόρη του εφευρέτη ερωτεύ-

Ο Μαξίμ Γκόρκι (1868-1936) έγραψε τους «Αρταμάνοφ» το 1925.

εται τον γιο του κόμη Ρόσμωρ νομίζοντας τον φτωχό. Διότι, φτάνοντας στην Αμερική και κάνοντας τα χρήματά του σε μια φωτιά, φο-

νει στη φωτιά. Ομως, τον βλέπει ζωντανό μπροστά του να διεκδικεί τον έρωτα της κόρης του. Η ξέφρενα αστεία πλοκή των ανорόδοξων καταστάσεων συνεχίζεται μέχρι τέλους.

Ο πνευματώδης Μαρκ Τουέιν μετριά ειρωνικά συνδέοντας αυτοβιογραφικά τον εαυτό του με τον ήρωα και alter ego του εφευρέτη Σέλερς.

Τα οικονομικά προβλήματα

Ο Τουέιν, λάτρης της τεχνολογίας, προσωπικός φίλος του Σερβοαμερικανού φυσικού και εφευρέτη Νικόλα Τέσλα, ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τη γραφομηχανή Remington. Σχεδίασε επίσης μια τυπογραφική μηχανή στοιχειοθεσίας, θέλοντας να τη λανσάρει στην αγορά. Χάνει τότε τα κέρδη από τα βιβλία του και μέρος της περιουσίας της συζύγου του που είχε επενδύσει στην πατέντα αυτή, καθώς στα τέλη του 19ου αιώνα επικράτησε μια άλλη τυπογραφική μηχανή, η λινωτυπική.

Ο συγγραφέας, ενώ βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια, δεν χάνει τον ενθουσιασμό του. Δημιουργεί με έμπνευση ένα μυθιστόρημα επανοπτικότητας και πολιτισμού με επίκεντρο τον άνθρωπο που αποζητά πρωτίστως την ακεραιότητα και τον αυτοσεβασμό του.

